

Sygn. akt I C 181/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Jakubiec

Protokolant Paulina Radomska

po rozpoznaniu w dniu 22 lipca 2014 r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - (...) w B. zastępowanego procesowo przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

przeciwko E. Ż., J. Ż. i E. K. (1)

o uznanie czynności prawnych za bezskuteczne

I. uznaje za bezskuteczne w stosunku do powoda Skarbu Państwa - (...) w B.:

1. sformułowany w sprawie II Ns 1644/07 Sądu Rejonowego w Lublinie II Wydział Cywilny przez Z. i E. Ż. zgodnego wniosku o podział majątku wspólnego obejmującego:

- udział w 1/2 części w nieruchomości o numerze ewidencyjnym (...), powierzchni 0.0339 ha, położonej w L. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Lublinie prowadził księgę wieczystą numer (...) (...),
- działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położoną w N., Gmina Z. oraz działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położoną w B., Gmina Z. o łącznej powierzchni 5 ha, dla których Sąd Rejonowy w Lublinie prowadził księgę wieczystą o numerze (...) (...),
- samochód marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...) z 1995 r.,
- samochód marki S. o numerze rejestracyjnym (...) z 1998 r.,
- samochód marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...);

2. sformułowany w sprawie o sygnaturze II Ns 977/08 Sądu Rejonowego w Lublinie II Wydział Cywilny przez Z. Ż., E. Ż. i J. Ż. zgodnego wniosku o zniesienie współwłasności nieruchomości o numerze ewidencyjnym (...), powierzchni 0.0339 ha, położonej w L. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Lublinie prowadził księgę wieczystą numer (...) (...),

3. umowę darowizny nieruchomości stanowiącej działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położoną w N., Gmina Z. o powierzchni 4,38 ha oraz działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położoną w B., Gmina Z. o powierzchni 0,62 ha, dla których Sąd Rejonowy w Lublinie prowadził księgę wieczystą o numerze (...) (...), zawartą w dniu 30 stycznia 2008 r. pomiędzy E. Ż. i E. K. (1) przed notariuszem T. B. za Repertorium (...)

- w celu zaspokojenia wierzytelności stwierdzonych ostatecznymi decyzjami Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L.: z dnia 15 października 2007 r. nr (...) (...) (...), z dnia 10 grudnia 2007 r. nr (...) (...) (...) oraz z dnia 17 marca 2009 r. nr(...) (...) (...);

II. zasądza od pozwanych E. Ż., J. Ż. i E. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwoty po 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych o/100) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. koszty sądowe w pozostałej części przejmują na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 181/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 6 marca 2012 roku skierowanym przeciwko E. Ż., J. Ż. oraz E. K. (1) powód – Skarb Państwa – (...) w B. zastępowany procesowo przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o:

1. uznanie sformułowanego w sprawie o sygnaturze II Ns 1644/07 Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny przez Z. Ż. i E. Ż. zgodnego wniosku o podział majątku wspólnego, za bezskuteczny wobec Skarbu Państwa – (...) w B., któremu przysługują wobec Z. Ż. wierzytelności stwierdzone ostatecznymi decyzjami Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L. z dnia 15.10.2007 r. nr (...), z dnia 10.12.2007 r. nr (...) oraz z dnia 17.03.2009 r. nr (...),

2. uznanie sformułowanego w sprawie o sygnaturze II Ns 977/08 Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny przez Z. Ż., E. Ż. i J. Ż. zgodnego wniosku o podział współwłasności nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) i objętej księgą wieczystą (...), za bezskuteczny wobec Skarbu Państwa – (...) w B., któremu przysługują wobec Z. Ż. wierzytelności stwierdzone ostatecznymi decyzjami Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L. z dnia 15.10.2007 r. nr (...), z dnia 10.12.2007 r. nr (...) oraz z dnia 17.03.2009 r. nr (...)

3. uznanie umowy zawartej przed notariuszem w J. L. T. B. w dniu 30.01.2008 r. Repertorium (...) w oparciu o którą E. Ż. darowała na rzecz swojej córki E. K. (1) nieruchomość o pow. 5 ha składającą się z działek Nr (...) o pow. 4 ha 3800 m² w N. oraz działki Nr (...) o pow. 6200 m² w B. oraz objętą księgą wieczystą numer (...) (...), za bezskuteczną w stosunku Skarbu Państwa – (...) w B., któremu przysługują wobec Z. Ż. wierzytelności stwierdzone ostatecznymi decyzjami Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L. z dnia 15.10.2007 r. nr (...), z dnia 10.12.2007 r. nr (...) oraz z dnia 17.03.2009 r. nr (...).

Powód wniósł również o udzielenie zabezpieczenia roszczenia oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz strony powodowej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, według norm przepisanych (petitum pozwu, k. 2-3, 00:01:33, k. 313).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że przysługują mu względem Z. Ż. wierzytelności z tytułu zobowiązań podatkowych określonych decyzjami Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L. z dnia 15.10.2007 r. nr (...), z dnia 10.12.2007 r. nr (...) oraz z dnia 17.03.2009 r. nr(...). Decyzje te mają charakter ostateczny i prawomocny. Określają ciążące na Z. Ż. zobowiązania podatkowe na kwotę główną 852.139,00 zł (którą powiększają odsetki wyliczone na grudzień 2011 roku w kwocie 989.703,00 zł i koszty postępowania egzekucyjnego). Wydanie w/w decyzji było efektem przeprowadzonej kontroli podatkowej Z. Ż.. Po wszczęciu kontroli Z. Ż. i E. Ż. zmienili łączący ich majątkowy ustrój małżeński, wprowadzając z dniem 25.06.2007 roku aktem notarialnym (...) rozdzielną majątkową, jak również wystąpili do Sądu Rejonowego w Lublinie ze zgodnym wnioskiem o podział majątku wspólnego. W wyniku dokonanego podziału majątku E. K. (2) nabyła wszystkie składniki majątkowe wchodzące uprzednio w skład majątku małżeńskiego.

Nabytym w wyniku podziału majątku dorobkowego udziałem w wysokości 1/2 części w nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) i objętej księgą wieczystą (...). E. Ż. rozporządziła nieodpłatnie na rzecz syna J. Ż. (osoby czwartej – art. 531 § 2 k.c). Na rzecz J. Ż., udziałem w wysokości 1/8 wyżej wymienionej nieruchomości nieodpłatnie rozporządził również

Z. Ż., który to udział przypadł mu w wyniku spadkobrania. Prawem do drugiej z nieruchomości ujętej w postanowieniu działowym, to jest do nieruchomości o pow. 5 ha składającą się z działek Nr (...) o pow. 4 ha 3800 m² w N. oraz działki Nr (...) o pow. 6200 m² w B. oraz objętą księgą wieczystą numer (...) (...), E. Ż. rozporządziła nieodpłatnie na rzecz córki E. K. (1). W wyniku dokonanych rozporządzeń, dłużnik Z. Ż. stał się niewypłacalny (uzasadnienie pozwu, k. 3-11).

W toku rozprawy w dniu 26 czerwca 2012 roku pozwani nie uznawali powództwa i wnosili o jego oddalenie. Wskazali, iż w związku przeprowadzonym postępowaniem o podział majątku wspólnego E. i Z. Ż. zasądzono od Z. Ż. na rzecz E. Ż. spłatę, która była ekwiwalentna do przyznanych E. Ż. przedmiotów (protokół rozprawy, k. 271-272).

W piśmie procesowym z dnia 10 lipca 2012 roku pozwani wyrazili stanowisko, iż należności podatkowe mają charakter publicznoprawny i nie stanowią wierzytelności w rozumieniu art. 527 k.c. Powód zdaniem strony miał również możliwość zaspokojenia się z wierzytelności przysługującej Z. Ż. względem E. Ż. na mocy postanowienia dokonującego podziału majątku wspólnego, jednakże nie podjął w tym kierunku żadnych działań (pismo procesowe z dnia 10 lipca 2012 roku, k. 274-277).

W trakcie rozprawy w dniu 5 grudnia 2012 roku pozwani wnieśli o odrzucenie pozwu z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej (00:03:44, k. 303).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Począwszy od 31 maja 2006 roku prowadzono wobec Z. Ż. kontrole skarbowe, których przedmiotem była prawidłowość i rzetelność prowadzonej dokumentacji podatkowej, deklarowanych podstaw opodatkowania oraz obliczania i wpłacania podatku akcyzowego za 2002 i 2003 oraz 2004 rok, w związku z prowadzeniem przez niego działalności gospodarczej pod firmą (...) Z. Ż., Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne w L. (bezsporne, protokół kontroli Inspektora Kontroli Skarbowej w Urzędzie Kontroli Skarbowej w L. nr (...) z dnia 17.07.2007r., k. 71-119, protokół kontroli Inspektora Kontroli Skarbowej w Urzędzie Kontroli Skarbowej w L. nr (...) z dnia 09.06.2008r., k.121-138).

W związku z przeprowadzonymi czynnościami, decyzjami Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L. z dnia 15.10.2007r., nr (...), z dnia 10.12.2007 r., nr (...) oraz z dnia 17.03.2009 r., nr (...) określono wobec niego zobowiązanie w podatku akcyzowym. Wymienione decyzje mają charakter ostateczny i prawomocny. Ciężące na Z. Ż. zobowiązania podatkowe obejmowały łącznie kwotę należności głównej w wysokości 852.139,00 zł (która powiększają odsetki wyliczone na grudzień 2011 roku w kwocie 989.703,00 zł i koszty postępowania egzekucyjnego) (bezsporne, decyzja Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej w L. z dnia 15.10.2007r. Nr (...), k. 13-28, wyrok Naczelnego Sadu Administracyjnego z 27.07.2010 r. sygn. I GSK 1132/09 oddalający skargę kasacyjną od wyroku Wojewódzkiego Sadu Administracyjnego w L. oddalającego skargę na decyzję utrzymującą w mocy powyższą decyzję, k. 30-37, decyzja Dyrektora Kontroli Skarbowej w L. z dnia 10.12.2007 r. nr (...), k. 39-57, decyzja Dyrektora Urzędu Skarbowego w L. z dnia 17.03.2009 r. nr (...), k. 59-67, pismo (...) w B. z dnia 05.12.2011 r., k. 69).

Po wszczęciu kontroli podatkowej, Z. Ż. oraz jego żona E. Ż. zmienili łączący ich majątkowy ustrój małżeński, wprowadzając z dniem 25.06.2007 roku aktem notarialnym Rep (...) rozdzielność majątkową, jak również wystąpili do Sądu Rejonowego w Lublinie ze zgodnym wnioskiem o podział majątku wspólnego (bezsporne, akt notarialny z dnia 25.06.207 r. Rep.(...) (...) sporządzony przez notariusza P. B. – umowa majątkowa małżeńska, k.140, zgodny wniosek o podział majątku z dnia 25.07.2007 r. w sprawie II Ns 1644/07 wraz załącznikami, protokołami posiedzeń sadowych i orzeczenia Sadu Rejonowego w Lublinie z dnia 30.11.2007 sygn. II Ns 1644/07 w przedmiocie podziału majątku wspólnego, k.142-146, protokół posiedzenia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 21.09.2007 r. sygn. II Ns 1644/07, k. 148-149, pismo Z. Ż. z dnia 21.09.2007 roku – uzupełnienie wniosku o podział majątku, k. 151, protokół posiedzenia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 16.11.2007 r. sygn. II Ns 1644/07, k. 153-154, protokół z publikacji orzeczenia w sprawie o sygn. II Ns 1644/07 Sądu Rejonowego w Lublinie, k. 156).

Postanowieniem z 30 listopada 2007 r. Sądu Rejonowego w Lublinie w sprawie o sygn. II Ns 1644/07, uwzględniając zgodny wniosek małżonków dokonał podziału majątku wspólnego E. Ż. i Z. Ż., w ten sposób, że wszystkie składniki majątkowe wchodzące uprzednio w skład tego majątku, tj.

- udział w 1/2 (jednej drugiej) części w nieruchomości o numerze ewidencyjnym (...), powierzchni 0,0339 ha, położonej w L. przy (...), dla której Sąd Rejonowy w Lublinie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta Kw numer (...) (...);
- działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położona w N., Gmina Z. oraz działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położona w B., Gmina Z. – o łącznej powierzchni 5 ha, dla których Sąd Rejonowy w Lublinie X Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczysta Kw numer (...) (...);
- samochód marki M. (...) o numerze rejestracyjnym (...) 2 1995 roku;
- samochód marki C. (...) o numerze rejestracyjnym (...),

przyznał na własność E. Ż. oraz zasądził od niej na rzecz Z. Ż. tytułem spłaty kwotę 105.000 (sto pięć tysięcy) zł, płatną w 30 (trzydziestu) ratach, każda rata po 3500 (trzy tysiące pięćset) zł. Pierwsza rata płatna w terminie 7 dni od uprawomocnienia się orzeczenia, kolejne raty płatne do 15-go każdego następnego miesiąca, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia płatności raty w terminie (bezsporne, postanowienie z 30.11.2007 r. Sądu Rejonowego w Lublinie sygn. II Ns 1644/07, k.158-159).

Wskazany udział w 1/2 części w nieruchomości o numerze ewidencyjnym (...), powierzchni 0,0339 ha, położonej w L. przy (...), (Kw numer (...) (...)) pozwana przekazała nieodpłatnie na rzecz syna J. Ż. 1/8 udziału w przedmiotowej nieruchomości przekazał zaś na jego rzecz Z. Ż.. Nastąpiło to w wyniku uprawomocnienia się postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 20 maja 2008 roku sygn. II Ns 977/08 o zniesieniu współwłasności na zgodny wniosek współwłaścicieli (bezsporne, zgodny wniosek o zniesienie współwłasności z dnia 27.03.2008 r. sygn. II Ns 977/08 wraz z załącznikami w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 29.01.2008 r. sygn. I Ns 25/08, postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z 30.11.2007 r. sygn. II Ns 1644/01, odpisu zwykłego księgi wieczystej (...) (...), k. 161-167, protokół posiedzenia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 20 maja 2008 roku sygn. II Ns 977/08, k. 169, postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 20 maja 2008 roku sygn. II Ns 977/08, k. 171, odpis zupełny księgi wieczystej (...) (...), k.173-177).

Wymienioną nieruchomość gruntową o numerze ewidencyjnym (...), położoną w N., Gmina Z. oraz działkę gruntu o numerze ewidencyjnym (...), położoną w B., Gmina Z. – o łącznej powierzchni 5 ha, (Kw numer (...)/ (...)), E. Ż. w dniu 30 stycznia 2008 roku aktem notarialnym Repertorium (...) rozporządziła nieodpłatnie na rzecz córki E. K. (1). W tym samym akcie notarialnym Z. Ż. zawarł z E. K. (1) umowę darowizny na jej rzecz przysługującego mu prawa do spłaty od E. Ż. pozostałej kwoty 94.500 złotych wynikającej z w/w postanowienia z dnia 30 listopada 2007 roku w sprawie II Ns 1644/07 (bezsporne, kserokopia aktu notarialnego Repertorium (...) z dnia 30.01.2008 r., k. 179, odpis zupełny księgi wieczystej (...) (...), k. 181-183).

W wyniku dokonanych rozporządzeń, dłużnik Z. Ż. stał się niewypłacalny (kserokopia tytułów wykonawczych z dnia 20.11.2007 r. od nr(...) (...) do nr (...) (...), k. 185-200, kserokopia tytułów wykonawczych z dnia 17.03.2008 r. od nr (...) (...) do nr (...) (...), k. 223, kserokopia tytułu wykonawczego z dnia 03.11.2009 r. o Nr (...) (...)(...), k. 225-226, podpisany przez dłużnika protokół o stanie majątkowym z 21.12.2007, k. 228, podpisany przez dłużnika protokół o stanie majątkowym z 24.01.2011, k. 230, pismo Urzędu Miasta w L. z dnia 10.12.2007 r., k. 232, pismo z MSWiA z 16.01.2008r., k. 234, pismo z ZUS z21.11.2008r., k. 236, pismo Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w L. z 31.01.2010 r., k.238, pismo z (...) z 21.03.2011r., k. 240, zawiadomienie o zajęciu praw z 11.03.2011r., k. 242, pismo Banku Spółdzielczego z 21.03.2011 r., k. 244, pismo Zastępcy Komendanta Komisariatu Policji w B. z 08.02.2011r., k. 246).

Powyższych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o powołane dokumenty urzędowe oraz dokumenty prywatne, których autentyczność nie była przez żadną ze stron kwestionowana.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w pełni zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się do twierdzeń pozwanych o niedopuszczalności drogi sądowej w sprawie, z uwagi na publicznoprawny charakter wierzytelności z tytułu wydanych decyzji określających wysokość należnego zobowiązania podnieść należy, że Sąd w pełni podziela najnowsze orzecznictwo dopuszczające wykorzystanie skargi pauliańskiej w drodze analogii legis, jako merytorycznego środka ochrony wierzytelności publicznoprawnych. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16.4.2002 r., V CK 41/02, OSP 2003, Nr 2, poz. 22, postanowienie Sądu Najwyższego z 30.7.2002 r., IV CKN 1246/00, uchwała Sądu Najwyższego z 12.3.2003 r., III CZP 85/02, OSN 2003, Nr 10, poz. 129; uchwała Sądu Najwyższego z 28.3.2003 r., IV CKN 1965/00, postanowienie Sądu Najwyższego z 13.5.2003 r., V CK 63/02, MoP 2004, Nr 17, s. 811, postanowienie Sądu Najwyższego z 13.5.2003 r., V CK 107/02, wyrok Sądu Najwyższego z 13.5.2005 r., I CK 677/04, POP 2006, Nr 2, s. 109; wyrok Sądu Najwyższego z 27.7.2006 r., III CSK 57/06, wyrok Sądu Najwyższego z 28.10.2010 r., II CSK 227/10, OSNC 2011, Nr A, poz. 23, wyrok Sądu Najwyższego z 1.6.2011 r., II CSK 513/10,). Pozwani nie podnieśli argumentów, przemawiałyby przeciwko tej linii orzeczniczej. Przytoczyć w tym zakresie należy w szczególności stanowisko zaprezentowane w przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 października 2010 r., w którym Sąd stwierdził, że niektóre instytucje prawa cywilnego stanowią wyraz podstawowych zasad porządku prawnego, przyjętych we wszystkich systemach prawnych i przenikających te systemy w sposób generalny, bez względu na gałąź prawa. Do nich należy zakaz obchodzenia prawa, działania na szkodę wierzycieli, czerpania korzyści z własnej niegodziwości, bezpodstawnego wzbogacenia się kosztem innych. Jeżeli uregulowania przyjęte w prawie publicznym przewidują odpowiednie środki przeciwdziałania tego rodzaju zachowaniom, to nie ma potrzeby odwoływania się do kodeksu cywilnego, jednak przy ich braku może stać się to konieczne. Oznacza to, że jeśli prawo publiczne nie przewiduje wyspecjalizowanego instrumentu cywilnoprawnego dla ochrony uzasadnionego interesu prawnego, nie można a priori wykluczyć możliwości wykorzystania instytucji kodeksu cywilnego. Dotyczy to zwłaszcza etapu wykonywania zobowiązań, których źródłem jest stosunek publicznoprawny. Przy ustalaniu zobowiązania publicznoprawnego podmiot jest poddany władztwu organu, decyzja podlega przepisom prawa publicznego, a ewentualna jej weryfikacja należy do sądu administracyjnego. Perspektywa oceny zmienia się jednak wówczas, gdy zobowiązanie, jak w rozpoznanej sprawie, zostało już definitywnie ustalone. W takiej sytuacji przepisy kodeksu cywilnego postrzegać należy, jako prawo wspólne dla całego systemu prawa. Przemawia za tym uniwersalny charakter zawartych w nim definicji pojęć prawnych, objęcie jego regulacją uniwersalnej klasy podmiotów oraz dopuszczona we współczesnej judykaturze możliwość wykorzystania pewnych instytucji prawa cywilnego na tle stosunków publicznoprawnych.

Brak zaś wprowadzenia do Ordynacji podatkowej instytucji umożliwiającej ubezskuteczenie czynności prawnej dokonanej przez podatnika z pokrzywdzeniem wierzyciela, nie oznacza, że ustawodawca nie chciał wprowadzać instrumentu tak dalece chroniącego wierzyciela publicznoprawnego. Nieprzyznanie organowi podatkowemu uprawnienia do ubezskuteczenia czynności cywilnoprawnych dokonywanych przez podatnika z osobami trzecimi jest zaś usprawiedliwione i zasadne z punktu widzenia porządku konstytucyjnego. Przyznanie organom władzy wykonawczej kompetencji do rozstrzygania o skuteczności czynności cywilnoprawnych podejmowanych przez osoby trzecie z podatnikami naruszałoby ten porządek. Organy podatkowe w takich sprawach w istocie miałyby kompetencje przynależne wyłącznie niezawisłym sądom, jako organom powołanym do wymierzania sprawiedliwości (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 28.10.2010 r., II CSK 227/10 OSNC rok 2011, Nr A, poz. 23, str. 153).

Również w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., Sąd stwierdził, że droga sądowa w sprawie, w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych domaga się na podstawie art. 527 k.c. ochrony należności z tytułu składki na ubezpieczenie społeczne, jest dopuszczalna. Sąd wskazał, że jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych, celem ochrony przysługującej mu wierzytelności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, występuje wobec osoby trzeciej, tj. kontrahenta swego dłużnika-płatnika składek, z żądaniem uznania względem siebie bezskuteczności czynności

prawnej dokonanej pomiędzy osobą trzecią a dłużnikiem, opierając swoje żądanie na regulacji cywilnoprawnej (art. 527 i nast. k.c.), to należy przyjąć, że Zakład ten realizuje swoje, potencjalne bądź rzeczywiste, uprawnienie uregulowane w całości normami prawa prywatnego i że wytacza powództwo, co do którego nie występuje przeszkoda procesowa w postaci niedopuszczalności drogi sądowej. W konsekwencji sprawa nie może zostać zakończona w sposób formalny przez odrzucenie pozwu. Przedmiotem procesu jest tu roszczenie powoda, podlegające reżimowi prawa cywilnego i którego uzasadnieniem są okoliczności, mające, w ocenie powoda, stanowić źródło tego roszczenia (por. uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r. III CZP 85/02, OSNC 2003/10/129).

Nie może przy tym budzić wątpliwości, że działaniami lub zaniechaniami, których skutki mogą być rozpoznawane na drodze sądowej są, oprócz zdarzeń cywilnoprawnych regulowanych w kodeksie cywilnym, takich jak czynność prawna czy czyn niedozwolony, także akty administracyjne wywołujące skutki w zakresie prawa cywilnego. Przywołać przy tym należy w szczególności na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, który opowiedział się przeciwko wąskiemu rozumieniu drogi sądowej w sprawach cywilnych stwierdzając, że art. 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego rozumiany w ten sposób, iż w zakresie pojęcia "sprawy cywilnej" nie mogą się mieścić roszczenia dotyczące zobowiązań pieniężnych, których źródło stanowi decyzja administracyjna, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku tym wskazał na możliwość stosowania prawa cywilnego materialnego do obowiązku świadczenia między podmiotami, które łączy pierwotnie tylko stosunek administracyjnoprawny. Za takim ujęciem, przemawia m. in. art. 177 Konstytucji, zgodnie z którym sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2000 r., SK 12/99).

W niniejszej sprawie powód wystąpił m.in. o uznanie za bezskuteczne sformułowanych zgodnych wniosku o podział majątku wspólnego oraz o zniesienie współwłasności. Odnosząc się do tego żądania podnieść należy, że w kategoriach „czynności prawnych” należy rozumieć wszystkie świadome działania dłużnika zmierzające do wywołania określonych skutków prawnych przy pomocy składanych oświadczeń woli. Tym samym wierzyciel może również skarżyć wszelkie podjęte przez dłużnika w postępowaniu sądowym czynności procesowe (dokonywane z zamiarem wywołania skutków w sferze prawa materialnego) zaaprobowane przez sąd w konstytutywnym orzeczeniu. Wprawdzie konstytutywne orzeczenie sądu tworzy nowy stan prawny i to ono wywiera skutki w sferze prawa materialnego, ale niejednokrotnie zapada na skutek zgodnego wniosku stron. Sąd wprawdzie takim wnioskiem nie jest związany, zakres jednak jego badania obejmuje tylko okoliczność, czy wniosek nie sprzeciwia się prawu, zasadom współżycia społecznego, lub nie narusza w sposób rażący interesu osób uprawnionych (art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. w zw. z art. 622 § 2 k.p.c.) Na skutek czynności procesowej dłużnika, zaś dochodzi niejednokrotnie w sposób pośredni do powstania zmian w sferze prawa materialnego. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż w takim przypadku może dojść do pokrzywdzenia wierzyciela. Efekt ten wystąpi jednak nie tyle w skutek uprawomocnienia się konstytutywnego orzeczenia sądu, ale czynności procesowej dłużnika (podjętej z zamiarem wywołania skutków w sferze prawa materialnego), która została zaakceptowana przez sąd w tym orzeczeniu (por. M. Kozłowski, Glosa do uchwały Sądu Najwyższego z 17.6.2010 r., III CZP 41/10, OSNC 2011, Nr 1, poz. 5).

Stwierdzić przy tym należy, że podział majątku wspólnego małżonków jak i zniesienie współwłasności może być dokonane zarówno na drodze umownej, jak i w postępowaniu sądowym. Brak jest zaś racjonalnych argumentów przemawiających za zasadnością wyłączenia możliwości wykorzystania skargi pauliańskiej do takiego samego działania dłużnika tylko z tego powodu, że zostało ono dokonane w postępowaniu sądowym. Czynności procesowe mogą zatem zostać zaskarżone niezależnie od wydania przez sąd prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie. Przedmiotem skargi pauliańskiej nie jest bowiem orzeczenie, lecz czynność prawna dłużnika, która to orzeczenie umożliwiła.

Opowiedzieć się zatem należy za stanowiskiem, iż na podstawie art. 527 § 1 k.c. wierzyciel może zaskarżyć zgodny wniosek dłużnika i pozostałych uczestników postępowania o podział majątku wspólnego, dział spadku i zniesienie współwłasności, jeżeli w wyniku uwzględnienia tego wniosku przedmioty majątkowe objęte podziałem zostały nabyte przez uczestników postępowania niebędących dłużnikami. Przewidziany w art. 534 k.c. termin biegnie wówczas od

dnia uprawomocnienia się postanowienia działowego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2010 r. III CZP 41/10 OSNC 2011/1/5, LEX nr 578591, Biul.SN 2010/6/10, Palestra 2010/7-8/263, M.Prawn. 2011/6/317-319).

Przechodząc do rozważań nad zasadnością samego roszczenia wskazać należy, że zgodnie z art. 527 § 1 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Stosownie zaś do z art. 531 § 2 k.c. w wypadku gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, wierzyciel może wystąpić bezpośrednio przeciwko osobie, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne.

W myśl art. 527 § 1 k.c. przesłankami skargi pauliańskiej są:

1. dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzycieli,
2. uzyskanie w wyniku tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią,
3. istnienie po stronie dłużnika świadomości pokrzywdzenia wierzycieli,
4. wiedza bądź możliwość dowiedzenia się przez osobę trzecią, uzyskującą korzyść majątkową, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Stan pokrzywdzenia wierzycieli zdefiniowany w § 2 art. 527 k.c. , polega na tym, że dłużnik na skutek dokonanej czynności prawnej staje się niewypłacalny, bądź też niewypłacalny w stopniu wyższym niż dotychczas.

Niewypłacalność wymaga ustalenia składu majątku dłużnika i jego zdolności do przeprowadzenia skutecznej egzekucji. Dłużnikiem niewypłacalnym jest ten, w którego majątku, na skutek czynności polegającej na przesunięciu składników majątkowych, powodującej uszczuplenie przyszłej masy, brak składników majątkowych, z których można przeprowadzić egzekucję. Nie ma przy tym znaczenia dodatni bilans dochodów i wydatków, czy istnienie majątku dłużnika, z którego nie można ściągnąć należności, istotna jest zaś realna możliwość zaspokojenia wierzyciela. Niewypłacalność dłużnika powinna istnieć w chwili wniesienia powództwa o uznanie czynności za bezskuteczną i zachować aktualność na chwilę orzekania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2011 r., V CSK 493/10, nie publ., z dnia 5 marca 2008 r., V CSK 471/07, nie publ., z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 806/04, z dnia 29 czerwca 2004 r., II CK 367/03, nie publ., z dnia 23 lipca 2003 r., II CKN 299/01, nie publ., z dnia 22 marca 2001 r., V CKN 280/00).

Badając przesłanki obowiązkiem sądu jest ustalenie czy na skutek oznaczonej czynności, z punktu widzenia wierzyciela, została zakłócona zdolność płatnicza dłużnika. Może ono polegać na nie otrzymaniu świadczenia wzajemnego, otrzymaniu go niższej wartości, dokonaniu czynności charakterem lub rozmiarem nie odpowiadającej prowadzonej działalności, negatywnie wpływającej na jej kontynuowanie, lub wybiórczym uprzywilejowaniu niektórych wierzycieli. Samo zaś zawarcie umowy wzajemnej nie oznacza pokrzywdzenia jedynie wtedy, gdy ekwiwalent nadający się do egzekucji nadal znajduje się w majątku dłużnika i może być wykorzystany dla zaspokojenia wierzyciela (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 183/11, 6 października 2011 r., V CSK 493/10, nie publ., z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CSK 273/09, nie publ., z dnia 5 marca 2008 r., V CSK 471/07, nie publ., z dnia 13 października 2006 r., II CSK 58/06, z dnia 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98, nie publ., z dnia 18 września 1998 r., III CKN 612/97, OSNC 1999, poz. 56, z dnia 8 kwietnia 1998 r., III CKN 450/97, OSNC 1999, poz. 184).

Powód udowodnił, że Z. Ż. w związku z dokonanymi czynnościami prawnymi związanymi z podziałem majątku wspólnego oraz zniesieniem współwłasności nie dysponuje majątkiem, który wystarcza do zaspokojenia roszczeń i stał się niewypłacalny. Porównując aktualny stan majątkowy dłużnika ze stanem, który mógłby być, bez dokonania zaskarżonych czynności nie ulega wątpliwości, że w zamian za swoje świadczenie dłużnik nie uzyskał ekwiwalentu,

który nadal znajdowałby się w jego majątku lub który się w nim nie znajduje z tego tylko powodu, że został wykorzystany dla zaspokojenia wierzycieli. W zamian za swoje świadczenie Z. Ż. nie uzyskał bowiem odpowiedniego ekwiwalentu, który przynajmniej w tym samym stopniu, co zbyty nadawałby się do egzekucji. Świadczenie, które otrzymał stanowiło prawo, z którego egzekucja zazwyczaj jest trudniejsza (wierzytelność pieniężną). Wskazać przy tym należy, na trudność w zakresie egzekucji z pieniędzy, które podlegać mogą przez dłużnika skutecznemu ukryciu lub rozdysponowaniu inaczej niż np. prawo do nieruchomości. Z uwagi na rozłożenie na raty egzekucja taka byłaby również dłuższa, niż z przedmiotu czy prawa wyzbytego. Ponadto dłużnik otrzymany ekwiwalent przeznaczył na inne cele niż zaspokojenie wierzycieli. Stosownie do umowy zawartej przed notariuszem w J. L. T. B. w dniu 30.01.2008 r. Repertorium (...) Z. Ż. darował J. Ż. udział w nieruchomości, zaś córce A. Ż. przysługujące mu prawo do spłaty od E. Ż. pozostałej kwoty 94.500 złotych wynikającej z w/w postanowienia z dnia 30 listopada 2007 roku w sprawie II Ns 1644/07 (k. 179). Nie ulega zatem wątpliwości, że nie tylko sama czynności powodująca podział majątku wspólnego poprzez przyznanie własności na rzecz pozwanej z zasądzeniem odpowiednich spłat spowodowała pokrzywdzenie wierzyciela ale i dokonując kolejnych czynności Z. Ż. rozporządził prawem uniemożliwił skuteczność egzekucji z w/w wierzytelności. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2007 r. II CSK 323/07, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 r. I CKN 287/98, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2004 r. IV CK 285/04, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r. V CK 559/04, nie publ.).

Nie może budzić wątpliwości fakt, że objęte postanowieniem z dnia 30 listopada 2007 r., oraz z dnia 20 maja 2008 roku przedmioty stanowiły jedyne wartościowe składnik jego majątku. Przedmioty objęte zaskarżonymi czynnościami stanowiły również istotne składniki majątku dłużnika z punktu widzenia możliwości zaspokojenia się z nich przez wierzyciela. Bezsposornie zaś sytuacja materialna Z. Ż. jest tego rodzaju, iż nie jest w stanie zaspokoić swoich zobowiązań. Prawdziwość tego twierdzenia została dostatecznie wykazana dołączonymi do pozwu dokumentami urzędowymi. Również sam fakt podziału majątku jest krzywdzący ponieważ wierzyciel nie mógł prowadzić egzekucji z przedmiotów do tego majątku wchodzących.

W świetle powyższego oczywisty jest wniosek, że zaskarżone czynności spełniają pierwszą z wymienionych przesłanek.

Istnienie przesłanki w postaci uzyskania przez pozwanych korzyści majątkowej w wyniku zawarcia umów darowizny jest oczywiste. Korzyść ta polega na uzyskaniu własności przedmiotów, które bezspornie mają istotną wartość majątkową.

Korzyść przy podziale majątku wspólnego w zakresie E. Ż. wynikała z niemożności skutecznego zaspokojenia się z majątku wspólnego z przedmiotów, które podlegałyby takiej egzekucji. Istotne znaczenie ma przepis szczególny, jakim jest art. 29 Ordynacji podatkowej z dnia 29 sierpnia 1997 roku (t.j. Dz.U 2005, Nr 8, poz. 60). Wynika z niego, że w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe obejmuje odrębny majątek podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2008 roku w sprawie II CSK 130/08).

Tak samo należy ocenić kolejną przesłankę roszczenia objętego pozwem, a więc świadomość dłużnika zawarcia umowy z pokrzywdzeniem wierzyciela. Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, gdy uświadamia sobie, że na skutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzyciela z jego majątku. Wystarczy, aby dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności.

Podzielić należy stanowisko, że istotna jest wiedza dłużnika, iż istnieje zobowiązanie, bez względu na to czy jest ono sporne, niewymagalne, oraz czy w następstwie czynności, prawnej określone składniki wyjdą z jego majątku, a w konsekwencji mogą wystąpić problemy z zaspokojeniem wszystkich lub niektórych wierzycieli w chwili jej dokonywania lub w przeszłości.

Jest w sprawie oczywiste, że dłużnik miał w dacie dokonania czynności świadomość co do swojej sytuacji majątkowej, a tym samym wpływu czynności prawnych na możliwość zaspokojenia wierzyciela. W dacie czynności nie tylko trwało postępowanie, które skutkowało wydaniem w/w decyzji, ale dotyczyło ono zobowiązań powstających z chwilą dokonania czynności podlegających opodatkowaniu, tj. dokonanych w latach 2002-2004. Dłużnik musiał wiedzieć,

że zobowiązany był świadczyć na rzecz powoda, skoro obowiązek podatkowy powstaje z dniem wykonania czynności lub zaistnienia stanu faktycznego podlegających opodatkowaniu. Nie budzi również wątpliwości, że dłużnik, jako osoba pełnoletnia, dojrzała, prowadząca w sposób zorganizowany działalność gospodarczą zdawał sobie sprawę, że dokonanie podziału majątku wspólnego w ten sposób, że wszystkie przedmioty majątkowe umożliwiające skuteczną, w istocie najdogodniejszą egzekucję przypadły pozwanej, że spowoduje to niemożność skutecznego wyegzekwowania przez powoda przysługujących mu względem niego należności.

W istocie Z. Ż. dokonał szeregu czynności wpływających na możliwość zaspokojenia z jago majątku oraz majątku wspólnego. Takie działanie wypełnia w sposób oczywisty dyspozycję art. 527 kc, zgodnie z którym do pokrzywdzenia wierzyciela dochodzi gdy wierzyciel stał się niewypłacalny wskutek dokonania czynności. Fakt niewypłacalności dłużników wskutek dokonania czynności objętych pozwem został zaś wykazany wyżej.

Odnosnie istnienia po stronie pozwanych ostatniej z przesłanek skargi pauliańskiej tj. wiedzy bądź możliwość dowiedzenia się przez niech, że dłużnik dokonał czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela zauważyć należy, że do przedmiotowej umowy ma zastosowanie domniemanie prawne przewidziane w art. 527 § 3 k.c.

Stanowi ono nakazanie przez ustawodawcę przyjęcia, bez konieczności dowodzenia tego przez wierzyciela, że osoba trzecia pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem wiedziała o istnieniu długu oraz konsekwencjach dokonywanej czynności dla możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela. Zaskarżenie czynności dokonanej wobec osób bliskich, powoduje zatem odwróceniu ciężaru dowodowego. Wierzyciel w tym wypadku obowiązany jest tylko do wykazania stosunku bliskości, a rzeczą osoby trzeciej jest wykazanie w drodze przeciwdowodu, że nie miał wiedzy o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

W celu obalenia tego domniemania nie byłoby wystarczające wykazanie przez pozwanych, że w okolicznościach konkretnej sprawy dochowali należytej staranności wymaganej od osoby trzeciej na podstawie art. 527 § 1 k.c., ale koniecznym było udowodnienie istnienia takich okoliczności faktycznych, na podstawie których można przyjąć, że istotnie nie wiedzieli o rzeczywistym zadłużeniu dłużnika i skutkach wynikających dla wierzyciela z dokonania kwestionowanej czynności prawnej. Pozwani takiej okoliczności nie udowodnili. Nadto, w ustalonym w sprawie stanie faktycznym przesłanka ta w zakresie umowy darowizny na rzecz J. Ż. nie ma zastosowania prawnego z uwagi na treść art. 528 k.c. Dłużnik zawarł bowiem z pozwany umowę darowizny, w związku z tym wierzyciel może skutecznie domagać się ochrony, choćby nawet pozwany nie wiedział, ani nawet nie mógł dowiedzieć się, że dłużnicy poprzez umowę krzywdzą wierzyciela.

Przesłanki roszczenia pauliańskiego zostały spełnione w stosunku do wszystkich podmiotów. Mając na uwadze, że osoba trzecia - E. Ż. rozporządziła przedmiotami na rzecz J. Ż. oraz E. K. (1) bezpłatnie, powództwo należało uwzględnić wobec wskazanych pozwanych.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 października 1995 r. (III CZP 139/95 – OSNC 1996/1/17) stwierdził, że wyrok uwzględniający powództwo z art. 527 k.c. powinien określać wierzytelność zarówno pod względem podmiotowym jak i przedmiotowym. Tezę tę Sąd Najwyższy uzasadnił tym, że wierzytelność przysługująca pokrzywdzonemu wierzycielowi względem określonego dłużnika musi być realna i skonkretyzowana, a nie hipotetyczna. Chodzi bowiem o to, aby ochrony w następstwie wyroku uwzględniającego powództwo nie doznały wszelkie bliżej nie oznaczone prawa powoda, lecz jedynie konkretna wierzytelność, wynikająca z konkretnego stosunku prawnego, stanowiąca przedmiot żądanej ochrony, a tym samym także przedmiot rozstrzygnięcia sądowego. Sąd Najwyższy podkreślił przy tym, że wierzytelność podlegająca ochronie nie musi być wymagalna, ani też nie musi istnieć tytuł egzekucyjny potwierdzający jej istnienie. Z powyższych argumentów wynika, że sposób, w jaki winna zostać w wyroku określona wierzytelność zależy jest również od tego, czy została ona stwierdzona tytułem egzekucyjnym. W sytuacji bowiem, gdy tytuł taki nie istnieje, konieczne jest precyzyjne określenie wierzyciela, dłużnika, wysokości oraz podstawy powstania wierzytelności. Co do wierzytelności stwierdzonych tytułem wykonawczym wystarcza odwołanie się do konkretnego tytułu, który musi zawierać precyzyjne dane. Wyrok sformułowany w taki sposób spełnia cel wskazany przez Sąd Najwyższy w wymienionym wyżej orzeczeniu, bowiem określa zakres ochrony przyznanej wierzycielowi, uniemożliwia

ochronę wykraczającą poza granice pozwu i wyroku. Żadna inna wierzytelność powoda, poza określoną w wyroku nie może być na jego podstawie uznana za bezskuteczną.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu uzasadnia przepis art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 z późn. zm.). Zgodnie z powyższym Skarbowi Państwa – Prokuraturii Generalnej należą się koszty procesu w kwocie 7.200 złotych. Powyższa stawka wynika ze stosowanego odpowiednio § 6 pkt 7 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłaty za czynności adwokackie oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1348).

Stosownie do art. 102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Pozwani utrzymują się ze stosunkowo niewielkich dochodów. J. Ż. w wysokości 1511,86 zł miesięcznie, E. Ż. 1200 zł zaś E. K. (1) 588,92 zł. Z tego też powodu obciążanie ich kosztami procesu nie jest uzasadnione.

Z powyższych względów i w oparciu o powołane przepisy Sąd uznał powództwo za zasadne.